

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 68

Fylke: Akershus

Tilleggsspørsmålnr. -

Herad: Ski

Emne: Ballbrenning på
nåne dager i året

Bygdelag: -

Oppskr. av:
Bjarne Crefsgård

Gard: -

(adresse): Ski.

G.nr. - Br.nr. -

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1) Vi mytter to ord: "bål" og "varme".
Vi sier "tenne opp et bål" eller "en
varme".

2) Her vil jeg si at bål på høy-
tidsdager kalles "bål", mens andre
vanlige bål kalles "varme".

3) Vi sier "kjempebål" for å karakterisere
store bålet som mer intenst
det vanlige. Ellers kjennes ikke
noe særskilt ord for stort eller
for lite bål eller varme.

4-7 Jeg har ikke funnet noen
sann net noe om dette.

8. Jousokvellen ble brent bål.
Ingen av de andre nevnte
høytidsdager

9-13 Ukjent.

14. Noe slikt bestemt helst

2

har jeg ikke hørt om opprop
her i bygda.

15. Ukjent

16. Nei, det ble ikke brent bål
på hver gård.

17. Ukjent.

18. Siden vi her i bygda bare
brenner bål på ned St. Hous
bommen vi ja her inn
på bålstikkene ved denne
høyden. Jeg kan da si for
denne bygda Shi at vi ikke
har den utbredelse av bål-
stikkene som f. eks. nede
ved sjøen. Det brennes bål,
og da av ungdomme ikke på
gårdene. I eller i nærheten
av stasjonsbyggen brennes ikke
bål. Der hvor det brennes
bål er alle med, ugifte, gifte
gamle, unge.

19. Kan ikke tenke at ugifte
eller gifte kvinner skulle være
utelukket fra bål brenningen

20. Nei, alle voksne har glede
av dette og deltar.

21. Ukjent.

22. — u —

23. Tugen bestemt måke å bygge bålet på. Dette med gule av stein er ukjent.

24. At bjøre-tømmer ble brent kan tines (730-åra) men dette brukes ikke her nå.

Derimot har jeg inntrykk av at folk myrket bålet til å jo brent torsk og fisk som plukkes frem fra tiseskjerner f.eks. istykerstilte møbler.

25. Ukjent her.

26. At noen her i bygda har kjøpt eller kjøper breusbak til et St. Hansbål er helt utelukket og ville nærmest virke komisk.

27. Her kan svares ja. Særlig gjelder dette bål med ved sjøen som vel jevnt over er større og bringer mer ved enn bålene inni bygda som er noe mindre (frykt for skog-brann.)

Jeg vil i denne forbindelse nevne at det nå er blitt svært almindelig for folk her i bygda å reise til sjøen (Aulofjordens østside) for å brenne bål. Dette er så almindelig at

4
bålbreuning oppi bygda Jekhind
má síes á þa gátt tilkæle.
En ársak til dette er nok þann
meant en viss redret þu á velle
skyll i skogbræuner. Man skal
og á túske þu at det er forbúð
mót á þenne opp kál i skog
og mark.

28. Ukjent.

29. —

30. —

31. Jeg kan ikke fortælle om noe
skille i størrelsen på kålene.

32. Når det gjelder kál ved St.
Haus er det absolutt en viss
konstirranse om á þu det
største kålet. Dette forhold
bror jeg ikke var så utpreget
i eldre tid.

33. Ja, absolutt når det gjelder
våre kál ved sjöen. Gumi
bygda er det en viss begrens-
ing av kálstørrelsen, som sagt.
At man gjorde noe spesielt
þu á þu kålet til á byse
kraftig, kjennes ikke.

34. Kan ikke túske á þa hørt
noe om at man forlangte
ekstra myke røyke av et kál.
Jeg bror kålet þitt utvirkte
seg normalt.

35. Å få quister til å sprute er vanlig underholdning, men det er bare for nora. En baches da bålet med en frisk bjørkegren eller kaster en litt tung stein inn i bålet.

36-39. Noen tradisjoner her kan ikke spores.

40. Her vil jeg si at uttrykket "brenne St. Hans bål" faktisk også er blitt et uttrykk for for andre fester. "Hvertfall for familie-festingen" i det små. Noen annen form for festing (f. eks. med dans) blir jeg ikke forekommer her i bygda i forbindelse med bålet.

41. Det kan som sagt spores lite av slik St. Hansfeiring her i bygda. I de tilfelle hvor det har vært dans i forbindelse med bål, har det vært bare ungdom. De eldre har nok holdt seg hjemme.

42. Nei

43. nei

44. Dans rundt bålet er forholdsvis lite brukt. Dans på lørene var vanlig.

45. nei

46. —

47. Ukjent her

48. Jeg bor i ei bygd hvor så
å si alt er gammel tradisjon
er roshet nekk av gjennem-
gangs trafikk og det store maa-
skap med hovedstaden, så jeg
kan nok ikke tilføre den
noe nytt der.

49. Bålrenning brukes også idag
(som nevnt ovenfor), like inne
i bygda, mest like ved fjorden
Folk synes bål hører St. Hans
til. Noen annen fest dag for
brenning av bål kjennes ikke.
Bålrenningens oppgave er ved
så forskjellig. St. Hans bålet har
ingen annen oppgave enn å
være til bygge og varme.
Andre, mer praktisk brukte bål
som kaffebål, kråkebranner,
bål til å varme seg på skal
vel her ikke nevnes noe mer
inngående.

50. Noen forståelig i manns minne
kan nok spores. Bålene er i
stor grad flyttet til sjøen. Det
er blitt noe mindre inni bygda
av den grunn.

51. Grunnen til at skikken har
falt av er at en viss frykt for

skogbrann b) en reiser mer ut
net St. Hans. c) primäser o. a
benyttes mer som varme kilde
net mykhe-leäl i skog og mark.